

BÀI 11: BẠN SẼ GIẢI QUYẾT VIỆC NÀY NHƯ THẾ NÀO? (3 tiết)

I. YÊU CẦU CẦN ĐẠT

- Biết vận dụng kiến thức đời sống, kiến thức văn học và các kỹ năng đọc, viết, nói và nghe để giải quyết một tình huống.
- Phát triển năng lực giải quyết vấn đề thông qua các bước: xác định vấn đề; đề xuất và lựa chọn giải pháp; thực hiện giải pháp; đánh giá giải pháp.
- Phát triển khả năng tư duy độc lập; biết chú ý các chứng cứ khi nhìn nhận, đánh giá sự vật, hiện tượng; biết đánh giá vấn đề, tình huống dưới những góc nhìn khác nhau.
- Quan tâm, yêu thương người khác.

II. PHƯƠNG PHÁP VÀ PHƯƠNG TIỆN DẠY HỌC

1. Phương pháp dạy học

Phương pháp dạy học theo tình huống đòi hỏi GV có sự linh hoạt và sáng tạo trong cách tổ chức lớp học, bố trí thời lượng cho các phần, cách đặt câu hỏi, tổ chức và khuyến khích HS thảo luận, cách phối hợp nhuần nhuyễn và cân đối với các phương pháp dạy học khác, ...

GV có thể chỉnh sửa hoặc chủ động thiết kế tình huống để giảng dạy và tổ chức cho HS giải quyết. Tuy nhiên, khi chỉnh sửa, bổ sung nội dung các tình huống trong SGK, GV cần chú ý:

- Tình huống phải phục vụ cho việc thực hiện các mục đích, yêu cầu của bài học. Đặc biệt là việc hình thành năng lực vận dụng phối hợp các kiến thức, kĩ năng đã học vào việc giải quyết một tình huống cụ thể trong cuộc sống.
- Tình huống phải thiết thực, gắn với những sự việc thực tế cụ thể và phù hợp trình độ, tâm lí lứa tuổi HS lớp 6.
- Tình huống phải hấp dẫn, tạo được hứng thú, kích thích tư duy.
- Tình huống phải mang tính khả thi, bảo đảm những điều kiện để HS có thể đưa ra giải pháp hợp lí, hiệu quả.

GV cần chủ động, sáng tạo trong tổ chức lớp học và có thể tổ chức hoạt động theo một trong những cách sau:

- Cho các nhóm cùng giải quyết tất cả các tình huống.
- Chia lớp thành 6 nhóm: nhóm 1, 2: giải quyết tình huống thứ nhất, nhóm 3, 4: giải quyết tình huống thứ 2; nhóm 5, 6: giải quyết tình huống thứ 3.

Để hướng dẫn HS giải quyết các tình huống trong SGK một cách tốt nhất, GV cần tham khảo một số sách hướng dẫn kĩ năng lựa chọn sách và kĩ năng đọc sách, sách về tâm lí lứa tuổi, sách hướng dẫn cách cho, tặng quà, sách về môi trường, thế giới tự nhiên, sách về khơi gợi sự sáng tạo,...

2. Phương tiện dạy học

Tùy điều kiện, GV chuẩn bị một số phương tiện dạy học dưới đây:

- SGK, SGV.
- Một số tranh ảnh có trong SGK được phóng to.
- Máy chiếu hoặc bảng đa phương tiện.
- Giấy A0/ A1 để HS trình bày kết quả làm việc nhóm.
- Bảng kiểm đánh giá thái độ làm việc nhóm, rubric hoặc bảng kiểm để đánh giá bài trình bày của HS.
- ...

IV. TỔ CHỨC CÁC HOẠT ĐỘNG HỌC

GIỚI THIỆU BÀI HỌC

Tham khảo cách giới thiệu trong SGK.

Việc giới thiệu bài học cần ngắn gọn, linh hoạt; khơi gợi nơi HS sự tò mò, thắc mắc và tự nghĩ về các tình huống mà mình đã gặp và các cách giải quyết. Vấn đề đặt ra ở phần giới thiệu sẽ được nhắc lại ở cuối bài học. GV hướng dẫn HS tự rút ra bài học về kiến thức và kĩ năng giải quyết một tình huống trong cuộc sống.

GIẢI QUYẾT TÌNH HUỐNG NHỨ NHẤT

Bước 1: Xác định vấn đề cần giải quyết

a. Hướng dẫn HS đọc hiểu tình huống

Câu hỏi a1, a2, a3: giúp HS nhận biết các thông tin về nhân vật, sự việc có trong tình huống. HS có thể dựa vào văn bản để trả lời. Từ đó GV có thể đặt các câu hỏi ở cấp độ tư duy phân tích để nối kết với giải pháp.

Câu hỏi a4, a5: giúp đánh giá sự hiểu biết riêng của HS về các kiến thức liên quan đến tình huống. “Biết cách đọc sách” là đọc có phương pháp, đọc sách một cách hiệu quả; Câu lạc bộ Đại sứ văn hoá đọc là nơi quy tụ HS yêu thích đọc sách, có kĩ năng và phương pháp đọc, có ước muốn lan toả niềm đam mê đọc sách tới mọi người.

b. Hướng dẫn HS nhận biết vấn đề trọng tâm

GV có thể hướng dẫn HS xác định vấn đề trọng tâm cần giải quyết sau khi đã đọc hiểu tình huống hoặc lồng ghép việc xác định vấn đề trọng tâm vào trong quá trình đọc hiểu tình huống.

Tình huống đặt ra mối liên hệ giữa “cách lựa chọn sách và cách đọc sách” với tâm lí lứa tuổi, định hướng nghề nghiệp, các phương tiện công nghệ hiện đại, kĩ năng và phương pháp đọc (đọc lướt, đọc sâu, đọc theo thể loại,...). Bên cạnh việc khơi gợi tư duy phân tích, phản biện, GV hướng dẫn HS xác định rõ vấn đề trọng tâm cần giải quyết.

Bước 2: Tìm kiếm và lựa chọn giải pháp

a. Thu thập thông tin, ý tưởng

Hướng dẫn HS huy động vốn kiến thức, thu thập thông tin, tìm kiếm ý tưởng bằng việc trả lời các câu hỏi hoặc thực hiện các yêu cầu cụ thể trong SGK. GV yêu cầu HS thực hiện ghi chép hoặc vẽ sơ đồ các hoạt động và kiến thức thu thập được.

Yêu cầu a1: hướng đến việc nối kết sự việc trong tình huống với kiến thức, kĩ năng đã học hoặc kiến thức, kĩ năng cần có để giải quyết tình huống.

Yêu cầu a2: Hướng đến việc lựa chọn và thực hiện các yêu cầu để có kiến thức, kỹ năng mà HS đã xác định là cần thiết để giải quyết tình huống.

Trong quá trình hướng dẫn, GV cần chú ý:

– Hướng dẫn HS cách huy động kiến thức, kỹ năng mà HS cho là cần thiết để giải quyết tình huống.

– Tìm kiếm, nối kết các kiến thức đã biết và những kiến thức cần phải biết với tình huống cần giải quyết.

– Cần quan tâm đến điều kiện cụ thể của mỗi HS, điểm yếu, điểm mạnh để phát huy năng lực tìm kiếm và lựa chọn giải pháp.

b. Tìm kiếm và lựa chọn giải pháp

GV hướng dẫn HS lựa chọn giải pháp phù hợp theo các gợi ý trong SGK hoặc đề xuất các giải pháp khác theo suy nghĩ riêng.

Cần phân biệt:

– Giải pháp là toàn bộ các yếu tố, các điều kiện để giải quyết tình huống.

– Sản phẩm theo giải pháp là các bài viết, bài thơ, câu chuyện, clip,... cụ thể.

Ví dụ: HS có thể lựa chọn giải pháp là viết lá thư trao đổi và sau đó là hướng dẫn bạn chọn sách tại thư viện trường. Vậy toàn bộ các hoạt động viết lá thư, gấp gỡ, trò chuyện, hướng dẫn bạn chọn sách và đọc sách tại thư viện là giải pháp và lá thư là sản phẩm theo giải pháp.

Bước 3: Thực hiện

GV hướng dẫn HS hình dung toàn bộ giải pháp bằng việc vẽ một sơ đồ tư duy hoặc lập dàn ý để liệt kê một cách có hệ thống các bước, các việc cần thực hiện để giải quyết tình huống.

GV tổ chức cho HS thực hiện giải pháp, tạo sản phẩm theo giải pháp đã lựa chọn và lập tiêu chí đánh giá các sản phẩm (dựa trên yêu cầu cần đạt về năng lực giải quyết vấn đề đối với HS THCS mà CTGDPT tổng thể đã đề ra).

GV tổ chức cho HS trình bày giải pháp theo nhóm hoặc lớp. HS có thể trình bày toàn bộ giải pháp, có thể chỉ trình bày sản phẩm theo giải pháp đã được thực hiện. GV cần lưu ý HS giải thích vì sao mình đã thực hiện như vậy, khơi gợi các ý kiến phản biện để HS điều chỉnh giải pháp cho hiệu quả.

GIẢI QUYẾT TÌNH HUỐNG THỨ HAI

Bước 1: Xác định vấn đề cần giải quyết

a. Đọc hiểu tình huống

Câu a1, a2: HS tìm kiếm các thông tin về hành động, lời nói thể hiện tình cảm của Siêu Nhân với ba mẹ khi bạn ấy học tiểu học và những suy nghĩ khi lên lớp 6. Từ đó HS đưa ra các nhận xét: khi học tiểu học, bạn Siêu Nhân dễ dàng bộc lộ tình cảm với ba mẹ bằng những hành động, lời nói cụ thể, khi lên lớp 6, Siêu Nhân cảm thấy ngại ngùng khi phải thể hiện tình cảm ấy một cách cụ thể. Có thể bạn ấy cho rằng biểu lộ tình cảm cụ thể là việc làm của trẻ con.

Câu a3: dựa vào văn bản, HS liệt kê những việc mà Siêu Nhân muốn Lớp Trưởng Thông Thái giúp đỡ, hỗ trợ.

Câu a4, a5: HS được tự do trả lời theo suy nghĩ riêng. Căn cứ vào nội dung trả lời, GV có thêm thông tin để hỗ trợ HS khi lựa chọn và thực hiện giải pháp.

b. Nhận biết vấn đề trọng tâm

HS xác định vấn đề trọng tâm cần giải quyết là sự việc cụ thể trong tình huống: giúp Siêu Nhân bộc lộ tình cảm với ba mẹ (trong mối liên hệ với việc lựa chọn quà tặng *vẽ bức tranh, sáng tác bài hát hay làm thơ, kể chuyện*; tặng món quà theo ý riêng của bạn ấy hay tặng theo sở thích của mẹ) hoặc HS có thể xác định về vấn đề trọng tâm cần giải quyết một cách khái quát là cách bộc lộ tình cảm với người thân sao cho ý nghĩa nhất.

Bước 2: Tìm kiếm và lựa chọn giải pháp

Tham khảo cách thực hiện ở tình huống thứ nhất.

Bước 3: Thực hiện

Cho HS thảo luận nhóm, lập kế hoạch thực hiện theo sơ đồ trong SGK hoặc sơ đồ do HS tự thiết kế. Sau đó, cho các nhóm trình bày kết quả.

GIẢI QUYẾT TÌNH HUỐNG THỨ BA

Bước 1: Xác định vấn đề cần giải quyết

a. Đọc hiểu tình huống

Hướng dẫn HS đọc hiểu tình huống bằng cách trả lời các câu hỏi trong mục a:

– Góc truyền thông trong trường học là nơi để nhà trường (Ban Giám hiệu, Đoàn thanh niên, các câu lạc bộ,...) truyền tải các thông tin cần thiết đến HS. Góc truyền thông có thể là một tấm bảng đen được trang trí, phân chia thành các khung, các ô với nội dung thông tin khác nhau.

– Từ “*lắng nghe*” là đón nhận lời trò chuyện, tâm sự với thái độ tập trung, chăm chú, chân thành; “*lời thở than*” là lời kể lể về những nỗi niềm, những sự việc đau buồn.

– HS tự do tưởng tượng và miêu tả về hình vẽ. Có thể tả kết hợp tự sự và biểu cảm về sự việc tàn phá cây cối dẫn đến cái chết của muông thú.

– HS tự do liên hệ đến bài thơ, câu chuyện, đoạn phim liên quan đến việc phá rừng, ảnh hưởng đến môi trường sống của muôn loài.

– HS có thể xác định các bức thông điệp khác nhau: chặt một cây rừng, giết nhiều sinh vật; tàn phá rừng là giết hại muông thú; nỗi đau của rừng xanh bị tàn phá,...

– Dựa vào các thông tin đã cho, HS xác định việc câu lạc bộ cần làm là thực hiện một sản phẩm sáng tạo cho góc truyền thông từ bức hình.

b. Nhận biết vấn đề trọng tâm

Hướng dẫn HS nhận biết vấn đề trọng tâm bằng cách trả lời các câu hỏi trong mục b:

– Cho các nhóm thực hiện một sản phẩm sáng tạo cho góc truyền thông từ nguồn cảm hứng là bức hình vẽ về một cây xanh bị chặt đã dẫn đến cái chết của nhiều sinh vật.

– Thông tin cần lưu ý trong tình huống là sản phẩm sáng tạo sẽ được đăng tải ở góc truyền thông của trường. Khi giải quyết tình huống phải nghĩ đến vấn đề thuận tiện cho việc đăng tải; nội dung sản phẩm phải độc đáo, hấp dẫn, có sức lan toả.

– Từ việc nhận biết vấn đề trọng tâm, GV hướng dẫn HS thực hiện các bước theo yêu cầu của SGK.

Bước 2: Tìm kiếm và lựa chọn giải pháp

Cách hướng dẫn: tương tự 2 tình huống trên.

Bước 3: Thực hiện

Cách hướng dẫn: tương tự 2 tình huống trên.